

فلسفه دوازدهم - درس هشتم - عقل در فلسفه (۲)

توضیح به عقل در دنیای اسلام ← به علت توضیح قرآن و شمنان پیامبر و اهل بیت (ع) است

ل ← به همین علت عقل در فرهنگ محوم مسلمانان

بعضی از جریان های فکری

با عقل مخالفت کرده اند

ل ← و این جایگاه سبب حرکت محوس مسلمانان

به سوی علم و دانش شد

به دو شکل ← پذیرش عقل ← اما محدود کردن اعتبار و کارایی آن

مخالفت با عقل ، منطوق و فلسفه ← به این دلیل که اینها

دستار د یونانی و غیر اسلامی است

شکل اول مخالفت ← روش های عقلی در دین کاربرد ندارند

ل ← کسانی که از استدلال عقلی در دین بهره می برند خطای کتبی

شکل دوم مخالفت با عقل ← مخالفت با فلسفه است

ل ← به این دلیل که یونانی است و با عقاید

ل ← عقل = فلسفه ← مخالف دین

ل ← چون یونانی است

اسلامی ناسازگار است

دلیل ← ۱- اکثر آراء سقراط - اخلاطون و ارسطو یا آموزه های دینی

مطابقت دارد

← ۲- فلسفه سافه ای از معرفت است ← اختصار بر به ملتی

خاص ندارد

هر کسی می تواند به مسائل مربوط به هستی فکر کند و دانش تولید کند و از نظرات دیگران استفاده کند

← ۳- ملامک دینی یا نادرستی تک علم ← استدلال است نه

یونانی بودن

عقل از دیدگاه حکمای مسلمان

۱- عقل ← به عنوان موجودی غیر مادی ← قدرته

← اولین مخلوق خدا ← عقل ← کاملاً غیر مادی

و روحانی

← عقل دیگری به ترتیب در پی هم خلق شده اند

← در درجه رتبه هستند ← به عقول عشره معروفند

عقول عشره

← موجودات مجرد فوق عالم طبیعت

← در درجه رتبه هستند که فرشتگان هر رتبه مخلوق رتبه بالاتر هستند

عقول ده گانه

← از عقل اول تا عقل دهم

← عامل فیض سانی از خالق به انسانها است.

اول مخلوق خدا

نسبت عقل دهم (فعال) به انسان

این عقول واسطه فیض الهی

← آفتاب به چشم

به عوالم پایین تر و جهان ماده هستند

در این حقایق توسط عقل انسان به مردم

علم عقول به خود ← حضوری

عقل فعال است

← علم حضوری علم بی واسطه است

← علم عقول به خدا ← حضوری

← عقول ← واسطه فیض و جوی هستند و هم مدبر اداره کننده مخلوقات پایین تر خود

عقل انسان

عقل تو حق را عقلهاست

← بر تویی از عالم عقول است

که به آن تدبیر اسماء سما است

← هم توان استدلال دارد و هم توان مشاهده حضوری حقایق

همانطور که عقول مشاهده می کنند

۲- عقل ← به عنوان قوه استدلال و شناخت در انسان

تکلیف: فیلسوفان اروپایی بر اساس اعتقاد به توانایی

در اندیشه فلسفی مسلمان

عقل یا عدم توانایی آن در درک حقیقت

به دو دسته عقل ترا و تجربه‌گر تقسیم شدند

اما فیلسوفان مسلمان همه به توانایی

عقل اعتقاد دارند پس به عقل ترا و تجربه‌گر تقسیم

تقسیم نمی‌شوند

لکه عقل و استدلال‌های او

لکه روشی درست در کسب علم است

انواع استدلال ← تجربی - برهان عقلی

تمثیل - استقراء

لکه هر کدام روشی درست برای کسب علم در حوزه‌های مختلف هستند

استدلال عقلی

لکه مبادی اولیه قبول یا رد هر حکم یا نظر علمی یا فلسفی هستند

لکه یعنی فلاسفه و علمای علوم مختلف ← فنزانه دلیل هستند

ابن سینا ← عادت به پذیرش سخن بیرون دلیل ← خروج از حقیقت انسانی

پس دلیل عقلی مبنای مشترک همه فلاسفه مسلمان است

برهین مبتدا ← پذیرش دین ← بیا زمنا استدلال عقلی است

لکه البته نفع استدلال‌ها برای

سطوح مختلف جامعه متفاوت است

لکه دلیل هر کس ← به اندازه قدرت فکری او است

لکه ایمان ارزشمند ← دارای استقلال عقلی

لکه ایمان بی ارزش ← ایمان بیرون چشمانه عقلی است

لکه باعث کساندن انسان به کارهای

مخلط و اشتباه می‌شود

فلاسفه مسلمان

لکه عقل ← یکی از ابزارهای شناخت

لکه در کنار حس و شهود است

لکه وسیله اندیشه در آیات و روایات ← برای استخراج احکام و معارف است

لکه در کنار قرآن و سنت ← یکی از منابع احکام دینی است

لکه راه رسیدن به حقایق دین است

رابطه عقل و دین

نظر فیلسوفان مسلمان

لے راه کسب معرفت و شناخت ← فقط عقل نیست

لے حس و شہود ہم معتبر هستند

راه رسیدن به معرفت شهودی ← تہذیب نفس و تربیت نفس است
عالی ترین مرتبہ شہود

لے درک فرستہ وحی ← اختصاص بہ پیامبر دارد

لے از همین مسیر بہ برترین دانش ہادیت می یابند
و در اختیار بشر می گذارند

استدلال عقلی، شہود و وحی ← هر سه، راه های رسیدن بہ حقیقت هستند

لے در موضوعات مشترک بہ یک نتیجہ می رسیدند

توانند ہی محدود بعضی

انسان را در عقل ← باعث ← عدم استفادہ درست از عقل می شود

اشکان را بہ نتایج اشتباہ می رسانند

این فکر می شود کہ عقل با وحی تعارض دارد

راه رفع تعارض ها ← افزایش تلاش علمی و بہرہ مندی از دانش دیگران

ملا صدرا ← امکان ندارد احکام دین با معرفت نفس عقلی در تقابل باشد

لے نظریں بر فلسفہ ای کہ با قرآن و سنت مخالف باشد

ابن سینا ← در رسالہ معراجیہ

توصیہ پیامبر ^ص بہ علی (ع) ← دیگران یا نیکی بہ خدا تقرب می جویند

تو با عقل و تفکر بہ خدا تقرب بجوی

لے پر آرزو سبقت می گیری

علی (ع)

یعنی مرکب عقل تند رو تر از بقیہ نبی ها در تقرب بہ خداست

لے در میان خلق

لے نیست معقول بہ محسوس است

با عقل بہ سمت درک حقایق رفت ← و نتیجہ آن ← این کلام مولاست ↓

«د اکثر تمام پرده ها کنار رود بر یقین علی چیزی افزوده نمی شود»